

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Vtrum Sacramentum Eucharistiæ, sit unum specie insimâ, & unde
unitas ejus specifica desumatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

44. **E**X dictis inferes primò, quòd in Eucharistia species consecrata, continentes corpus & sanguinem Christi, sunt sacramentum tantum: corpus autem & sanguis Christi sub illis, sunt res sacramenti & sacramentum simul: gratia verò sanctificans, res sacramenti tantum. Ratio est, quia species consecrata significant tantum, & non significantur: corpus & sanguis Christi significantur ipsis speciebus, & significant gratiam; ita tamen quòd non tantum significantur, ut volunt hæretici, sed etiam verè & realiter sub illis contineantur: gratia verò sanctificans, per modum alimenti spiritualis, tantum significatur, nec significat aliquid quòd sit effectus proprius sacramenti Eucharistiae, licet significet gloriam, cujus est semen, quæ est significatum commune omnibus sacramentis.
45. Inferes secundo, Sacramentum Eucharistiae physice sumptum, nihil aliud esse, quam species panis & vini, consecrata sub præscripta verborum forma, ut realiter continent Christum, ad causandam gratiam cibantem animam. Metaphysicè verò consideratum, esse sacramentum novæ legis, significans Christum, ut realiter contentum sub ipsis speciebus, & gratiam cibantem animam.

ARTICULUS II.

Verum Sacramentum Eucharistia, sit unum specie infima, & unde unus ejus specifica desumatur?

46. **E**Xtra dubium & controversiam est, Eucharistiae sacramentum esse aliquo modo unum, tum quia in omnibus speciebus consecratis continetur Christus, qui est unus: tum etiam, quia Eucharistia est sacramentum, Ecclesiasticæ unitatis, quæ per illud significatur, & quodammodo efficitur, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 10. *Unus panis & unum corpus multi sumus omnes qui de uno pane & de uno calice participamus.* Verum difficultas est & controversia inter Theologos, de modo hujus unitatis, an scilicet illa sit specifica, vel duntaxat generica? Quidam enim, ut Major, & Gabriel, apud Vazquem hic disputatione 39. sectione 3. existimant, Eucharistiam esse unum sacramentum in genere solum, & plura specie distincta. Alii verò Theologi communiter docent, illam esse unum sacramentum unitate specifica & atomata. Verum adhuc difficultas est, unde sit hæc unitas desumenda: Aureolus enim illam sumit ex unitate rei contentæ, qui est Christus: Alensis, & Divus Bonaventura, ex unitate institutionis; Sanctus verò Thomas, ejusque Discipuli, & alii Theologi communiter, ex unitate finis ad quem ex Christi institutione ordinatur, nimirum refectionis spiritualis.

§. I.

Duplici conclusione vera sententia statuitur.

47. **D**ico primò, Eucharistiam esse unum specie infima sacramentum, & non plura specie diversa.

Probatur conclusio ratione quam insinuat S.

A Thomas in 4. sent. dist. 8. quest. 1. art. 1. in primo ex argumentis sed contra, quæ propositæ sunt resolutionem quaestionis 2. his verbis: *In quibusdam, tunc sacramenta novæ legis non assentiant traditionem Ecclesiæ, ut constat ex Lateranensi cap. Firmiter, de summa Trinitate, ex Flaminio in instructione Armenorum, & ex Tridentino sess. 7. ubi asseritur esse septem sacramenta novæ legis, & non plura: Ergo Eucharistia est unum specie infima sacramentum, & non plura specie diversa.*

Nec valet si dicas, quòd sunt tantum septem sacramenta novæ legis, five genericè, five specificè; ita quòd quædam sunt specificè unum, ut Baptismus & Confirmatio, alia genericè tantum, ut sacramentum Ordinis, vel etiam Eucharistia. Nam contra est, quia sacramentum Ordinis etiam specificè est unum, quia tota species & essentia sacramenti Ordinis, desumitur ex ordine tantum specificè, scilicet ex ordine ad sacrificium quia sacerdotium & sacrificium correlativè habent, ut constat ex Tridentino sess. 23. cap. 1. licet ista species Ordinis, plures gradus habeat, unum perfectum (scilicet Sacerdotium) alios deinceps & ministrantes illi, ut Diaconatum, Subdiaconatum &c. Sicut in eadem specie hominidum tur plures gradus, nimirum rationalis, qui est humanus, & vegetativus, ac sensitivus, qui sunt inferiores, & rationali ministrantes. Unde diversus Ordines, solum sunt species quædam incompletae & inadæquate, quæ materialiter se habent ad constituendam speciem adæquatam & totalem sacramenti Ordinis. De quo fufius in Tractatu de Ordine.

Potest etiam suaderi conclusio ex Catechismo Pii V. parte 2. cap. 4. ubi dicitur: *Non plura, sed unum tantum Eucharistia sacramentum Ecclesiæ auctoritate definitum est.* Atque si Eucharistia sacramentum non esset unum specificè, sed solum genericè, possemus simpliciter dicere, quòd non sit unum sacramentum tantum, sed plura: sicut ut simpliciter dicimus, quòd sunt plura animalia, & non unum, licet sint genericè unum. Ergo sacramentum Eucharistia, est unum specificè & atomatum genericè.

Eandem unitatem probat Suarez hic disp. 39. sect. 3. hoc discursu: Hoc sacramentum significat passionem Christi, & ipsum Christum in eo contentum; item significat unionem fidelium, & futuram gloriam: Sed nihil horum complete significatur per unam speciem, siquidem passio Christi significatur per separatam consecrationem sanguinis, & ex utraque specie unum integrum figuratur Christi completur, qui constat carne & sanguine. Item gratia perfecti convivii, non nisi in cibo & potu exprimitur. Denique fidelium unitas in uno corpore, & plena satietate gloriæ, non nisi per utramque speciem exprimitur: Ergo sacramentum Eucharistia duplici specie constat, indeque est unum specie sacramentum, & non plura, quamvis species panis & vini, ut constituentes corpus & sanguinem Christi, ad ejus constitutionem concurrant.

Verum plura quæ in hac ratione assumuntur, efficaciter non probant intentum; siquidem unitas passionis Christi multa possunt esse figurae sacramenta. Item partim quæ integrant corpus Christi, etiam possunt dari diversæ figuræ completa, ad invicem non adæquate, inter se completa distincta, quamvis significatum ejus

essentiativè quid incompletum. Demum ex A unitate fidelium & gloriæ futuræ, probatur aliqualls unitas sacramenti Eucharistiæ, non tamen unitas simpliciter & secundum speciem atomam, de qua solum agimus in præfati. Unde ut illa efficitur probetur, recurrendum est ad rationem D. Thomæ hic art. 2. de sumptis ex unitate finis, ad quem ex Christi institutione hoc sacramentum ordinatur, *Sacramentum enim Eucharistiæ* (inquit S. Doctor) *ordinatur ad spiritualem refectiorem, quæ corporali conformatur: Ad corporalem autem refectiorem duo requiruntur, scilicet cibus, qui est alimentum siccum, & potus qui est alimentum humidum; & idem etiam ad integritatem huius sacramenti duo concurrunt, scilicet spiritualis cibus, & spiritualis potus, secundum illud Ioan. 6. Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus: Ergo hoc sacramentum multa quidem materialiter, sed unum formaliter & perfectivè.* Hæc ratio magis patebit ex dicendis conclusionibus sequenti, potestque confirmari & illustrari, exemplo sacramenti Extremæ Unctionis: nam sicut in Extrema Unctione sunt plures unctiones partiales, & plures formæ partiales, & tamen est unum sacramentum, quia omnia illa ordinantur ad unum finem, & ad unum effectum, scilicet ad tollendum omnes reliquias peccatorum, quæ ex sensibus oriuntur, & animam deprimunt: ita sacramentum Eucharistiæ, licet constet duobus speciebus, & formis partialibus, censetur tamen esse unum specie sacramentum, quia hæc ordinantur ad unum finem, videlicet ad unam refectiorem spirituales. Unde

Dico secundò: Unitas specifica sacramenti Eucharistiæ non desinitur ex unitate rei contentæ, scilicet corporis Christi; neque ex unitate institutionis ejus; sed ex unitate finis ad quem ex Christi institutione ordinatur.

Prima pars probatur: nam licet Christus sit res significata & contenta in hoc sacramento, tamen diverso modo continetur & significatur per speciem panis, & per speciem vini, & per diversas formas consecratur: unde restat semper difficultas, quare iste diversus modus significandi & continendi, non sufficiat ad distinguendum specie sacramentum Eucharistiæ, licet res significata materialiter & entitativè sit eadem: Ergo recurrendum ad illud principium unde sumatur unitas specifica sacramenti Eucharistiæ.

Confirmatur: Unitas rei contentæ in sacramento Eucharistiæ, si aliquid probaret, non solum unitatem specificam, sed etiam individualement probaret in omnibus sacramentis Eucharistiæ, quæ sunt in toto mundo, quia omnia idem nomen corpus Christi continent: At Eucharistiæ sacramentum, licet gaudeat unitate specificâ, non tamen numericâ, sed est diversum numero in diversis Ecclesiis, & altaribus, ut ostendimus articulo sequenti: Ergo ex unitate rei contentæ in Eucharistiâ, scilicet corporis Christi, unitas ejus specifica probari non debet.

Secunda verò pars, quæ asserit, unitatem specificam huius sacramenti, non sumi ex unitate institutionis ejus, evidens est: tum quia institutio Christi se habet per modum causæ efficientis, quæ non specificat, sed solum causa formalis: tum etiam, quia non repugnat quòd Christus una institutio, duo sacramenta specie distincta sub unico genere designavit.

Tertia denique pars, quæ affirmat unitatem specificam Eucharistiæ, sumendam esse ex unitate

Im. 17.

re finis ad quem ex Christi institutione ordinatur, patet, tum ex impugnatione aliarum sententiarum: tum etiam quia Eucharistia essentialiter est signum: signum autem, ut specificationem, ita unitatem specificam sumit à termino significato, quia in Eucharistia est perfecta animi sanctitas, per modum spiritualis refectiorem: unde sicut cibus & potus integrant unum convivium materiale, per ordinem ad unam refectiorem corporis: ita corpus & sanguis Christi, sub speciebus panis & vini, unam comestionem sacramentalem, per ordinem ad unam refectiorem animæ. Nam sicut homo ad perfectam refectiorem corporalem eget cibo utroboretur, & potu ut animio calore refrigeretur: ita animus ad plenam refectiorem spirituales, eget Christi corpore, ut in vita gratiæ roboretur, & Christi sanguine, ut à noxio concupiscentiæ calore refrigeretur: unde gratia habitualis, cum ordine ad auxilia roborantia & conservantia in vita spirituali, respondet sacramento corporis existentis sub speciebus panis; eadem verò gratia cum ordine ad auxilia extinguentia vel mitigantia concupiscentiam, respondet sacramento sanguinis existentis sub speciebus vini, ideòque Zachariæ 9. *vinum germinans virgines* appellatur.

Dices: Ergo laici sumentes tantum corpus, defraudantur gratiâ respondente sanguini.

Respondeo negando sequelam, quia licet non recipiant illam ex vi formalis & directæ significationis sacramenti, recipiunt tamen ex vi materialis & indirectæ, quia sicut concomitanter cum corpore accipiunt sanguinem; ita cum eo, indirectè & ex consequenti, recipiunt gratiam sacramentalem illi respondentem.

Instabis: Ergo saltem in triduo, si quis sumpserit corpus, fuisset defraudatus gratiâ respondente sanguini. Respondeo, transeat totum, nullum enim videtur absurdum vel inconveniens id concedere.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciens primò: Ecclesia in oratione Missæ ait: *Purificent nos Domine quasumus sacramenta qua sumpsimus: Ergo Eucharistia non est unum specie sacramentum, sed plura.* Unde Concilia & SS. Patres sæpe loquuntur de Eucharistia in plurali, vocando sacramenta.

Respondeo cum sancto Thoma hic art. 2. ad 1. quòd in eadem collecta, & pluraliter dicitur, primò: *Purificent nos sacramenta qua sumpsimus; & postea singulariter subditur: Hoc tamen sacramentum non sit nobis reatus ad penam &c.* ad ostendendum, quòd hoc sacramentum quodammodo est multa (scilicet secundum partialem & materialem distinctionem signorum, simpliciter autem unum). Eodem modo intelligi debent Concilia & S. Patres, dum loquuntur de Eucharistia in plurali numero, scilicet de distinctione materiali & partiali signorum.

Obijciens secundò: Tam species panis absque speciebus vini, quàm species vini absque speciebus panis, sunt integrum sacramentum; alioquin communicans in una tantum specie, non sumeret integrum sacramentum, nec in pixide asserviretur totum: Ergo Eucharistia non est unum sacramentum, sed plura.

Dd

Respon-

60. Respondeo, ne laicos sumere, nec in pixide A
 asservari integrum sacramentum formaliter, sed
 tantum materialiter; quia scilicet sub speciebus pa-
 nis, concomitanter saltem, continetur sanguis; unde
 (ut supra annotavimus) laici sub una tantum
 specie panis communicantes, nullam defraudantur
 gratiam, huic sacramento correspondente, quia in-
 directe saltem & ex consequenti recipiunt gratiam
 sacramentalem alteri speciei respondentem.
 Sunt tamen aliqui Theologi, qui existimant, Sacer-
 dotes sub utraque specie communicantes, plus re-
 cipere gratiam, quam laicos, qui sub una tantum
 specie communicant. Nec propterea (inquiunt)
 injuste facit Ecclesia, privans fideles specie Cali-
 cis: tum quia id praestat ob inconvenientiam & irre-
 verentiam, quae contingebant circa hoc divinum
 sacramentum, quae moraliter loquendo impediri
 non poterant: tum etiam, quia id compensari
 potest ex frequenti communione sub speciebus pa-
 nis, & ex majori ac serventiori dispositione ad
 communionem. Sicut Ecclesia nullam facit injuriam
 fidelibus, ex eo quod non permittat illos bis in
 die communicare in eadem specie, cum tamen, si
 possent, major illis gratia conferretur.

61. Obijciens tertio: Sacramentum est in genere
 signi, unde ut sit unum, debet esse unica res signi-
 ficans: Atqui in Eucharistia non est unica res si-
 gnificans, sed sunt duae, scilicet species panis, &
 species vini: Ergo Eucharistia non est unum sa-
 cramentum, sed plura.

62. Respondeo, quod licet in Eucharistia sint plu-
 res res significantes, materialiter, & partialiter;
 non tamen formaliter & adaequate, quia omnes
 ordinantur ad significandum unum convivium
 spirituale, & unam animae refectionem, unde est
 unum specie infirmum sacramentum; sicut supra di-
 cebamus, Extremam unctionem esse unum spe-
 cie totum sacramentum; quia licet constet plu-
 ribus unctionibus, & formis partialibus, illae ta-
 men ordinantur ad significandum unum effectum
 perfectum, nempe perfectam animae sanitatem.

ARTICULUS III.

*Utrum sacramentum Eucharistiae sit multiplex
 numero, & unde sumatur unitas
 ejus numerica?*

63. Sunt quidam Theologi, qui existimant sacra-
 mentum Eucharistiae, non solum esse specie,
 sed etiam numero unum in tota Ecclesia, adeo ut
 sit idem numero sacramentum quod Romae, &
 Parisiis conficitur: quia (inquiunt) unitas nume-
 rica Eucharistiae, sumitur ex unitate corporis Chri-
 sti, quod est unum numero in omnibus speciebus,
 ubicumque, & a quocumque consecratur. Sicut
 ergo, si Filius Dei assumeret diversas humanita-
 tes, unus esset homo numero; & si idem homo
 esset in diversis locis, & haberet diversas albedi-
 nes, esset idem album: ita cum idem Christus ex-
 istat sub diversis locis, & haberet diversas specie-
 bus sacramentalibus, idem erit sacramentum nu-
 mero. In hanc sententiam, ut valde proba-
 bilem, accipiam, & commendantem unitatem
 quae in hoc sacramento significatur, inclinant
 Soto & Suarez, eamque alii Recentiores sequuntur
 Dico tamen, plura esse numero Eucharistiae

sacramenta, quae in diversis Ecclesiis vel ab aliis
 consecrantur, seu conficiuntur.

Probatum primo: Ubi sunt plures materiae
 numero sacramenta esse oportet; idem namque po-
 ra sunt numero baptismi, quia numero multi-
 plicantur ablutiones & formae: Sed quando plu-
 res Sacerdotes celebrant in diversis Ecclesiis, in
 altaribus, sunt plures numero materiae & formae
 Eucharistiae, ut patet: Ergo & plura numero sa-
 cramenta.

Probatum secundum: Sacramentum Eucharistiae
 supponit pro speciebus consecratis, & in illis
 essentialiter consistit, ut art. 1. ostendimus: Sed spe-
 cies consecratae Parisiis existentes, non sunt eadem
 numero cum existentibus Romae, ut constat, illae
 eadem species simul essent in duobus locis, ubi
 quatis, & in uno desinerent esse, & in alio perma-
 nerent: Ergo sacramentum Eucharistiae, quod Pa-
 risiis & Romae conficitur, non est idem numero,
 sed diversum. Unde falsum est quod Aduersarij
 supponunt, nempe unitatem Eucharistiae, per
 unitatem corporis Christi; sumitur enim ex unitate
 speciei, prout dicunt ordinem ad unam numerum
 refectionem spirituales, ut infra dicemus.

Ad exempla vero quae adducuntur ab Aduer-
 sariis, neganda est consequentia & pietas. Ratio
 disparitatis est, quia unitas numerica hominum,
 sumitur ab unitate numerica suppositi, sive indi-
 vidualitatis; unitas numerica albedinis, ab unitate
 numerica subiecti: At vero species sacramen-
 tales, cum non subsistant per substantiam Christi,
 neque in eo subiectentur, aliunde quam ab ipso
 desumunt suam unitatem & multipliciterem nu-
 mericam, in ratione sacramenti, videlicet ab uni-
 tate & multipliciterem numerica summentium, &
 sumptionum.

Dices, Omnes fideles faciunt unum numerum
 corpus mysticum Ecclesiae: Ergo similiter omnes
 species sacramentales quae sunt ubique, faciunt
 unum numero sacramentum Eucharistiae. An-
 tecedens est certum, Consequentia vero proba-
 tur ex illo Apostoli 1. ad Corinth. 10. *Unum
 corpus multi sumus omnes qui de uno pane & de
 calice participamus*: quibus verbis reddens ra-
 tionem Apostolus, quare omnes fideles, cum
 multi sint, fiant unum corpus Christi mysticum,
 addit eam esse unitatem Panis & Calicis celestis,
 quibus aluntur spiritualiter: Ergo licet corporali-
 ter unum est unum numero, ita & Panis ac
 Calix spiritualis, sive Eucharistia.

Respondeo concessio Antecedente, negando
 Consequentiam, & ad ejus probationem dico,
 Apostolum in verbis citatis loqui metonymice,
 id est accipere species panis & vini, pro corpore
 & sanguine Christi, contentis sub ipsis; quae
 vult solum quod sicut corpus & sanguis Christi,
 contenta sub speciebus sacramentalibus quae sunt
 ubique, sunt unum numero corpus, & unum
 numero sanguis: ita omnes fideles ex eo quod
 non aluntur spiritualiter nisi illo cibo & potu, con-
 stituunt unum numero corpus mysticum. Haec
 suppositis.

Restat adhuc difficultas & controversia inter
 Theologos, unde unitas numerica Eucharistiae
 desumenda sit? Quidam enim putant illam de-
 sumi ex unitate & continuatione physica speciei
 rum, atque ita quot fuerint species panis & vini
 physice discontinuae, tot erunt numero sacra-
 menta. Alii vero existimant Eucharistiam unam